

Årsrapport fra programsensor

v/professor Ingjerd Hoëm, Universitetet i Oslo.

Programsensor ved det samfunnsvitenskapelige fakultet, Universitetet i Bergen
Bachelor- og masterprogrammene ved Institutt for sosialantropologi.

Oppnevnt for perioden høstsemesteret 2007 til og med vårsemesteret 2012.

Rapporten gjelder studieåret 2010 (vår) og 2010 (høst).

Grunnlaget for rapporten

I forbindelse med arbeidet med denne rapporten har jeg besøkt Institutt for sosialantropologi i august (24.8) og 4-6.11.2010 (5.11 på m.phil, se egen rapport. Se også forrige rapport for vårsemesteret 2010). Jeg har holdt et instituttseminar, vært sensor på to mastereksamener og to deltatt på seminarer i regi av Bergen Pacific Studies (også inkludert PhD studenter). Denne deltagelsen har gitt meg anledning til å observere et bredt spekter av faglig aktivitet ved instituttet. Jeg har i tillegg vært i kontakt med ansvarlige fagpersoner via e-post og telefon. Jeg har mottatt offentlig tilgjengelige dokumenter, eksamensresultater og annet grunnlagsmateriale. Jeg har hatt et møte med *undervisningsutvalget*; Førsteamanuensis Annelin Eriksen, leder for undervisningsutvalget, og ansvarlig for PhD, professor John Chr. Knudsen. Jeg hadde et møte med representanter for *forskningsutvalget*: denne gang med leder professor Edvard Hviding. Videre hadde jeg møte med nestleder førsteamanuensis Mary Bente Bringslid, førstekonsulent og sekretær i *undervisningsutvalget* Rita Kvinge (i august), og med førstekonsulent Hilde Marie Rognås. Jeg hadde møte med representanter for *fagutvalget*. I tillegg hadde jeg møte med *instituttleder* Edvard Hviding. Jeg har også hatt flere uformelle samtaler med andre vitenskapelig ansatte.

Min forrige rapport var konsentrert om Bachelorprogrammet (BASV-SANT) og reflekterte noen foreløpige resultater av denne omfattende reformen. I denne rapporten vil jeg følge opp iverksettelsen av bachelorprogrammet, og ta opp konsekvenser av denne utviklingen på andre nivåer (Master). I tillegg vil jeg fortsette på oppfordring av Institutt for sosialantropologi ved Universitetet i Bergen med å inkludere PhD i mine rapporter.

Opptakstallene for 2010 og oversikten over kandidater og resultater på kurs vår og høst 2010.

Kandidatproduksjonen på gradene er som følger:

4 phd'er

10 m.phil. (se egen rapport)

13 mastere

23 bachelorgrader våren 2010 (+ 7 på utviklingsstudier og 1 på midtøstenstudier)

Tallene for uteksaminerte bachelorer høsten 2010 er ikke klare

Det er blitt tatt opp 5 nye phd'er i løpet av 2010.

Opptakstall:

Sammenligning 2009 og 2010

2009

Årsstudiet: tilbud 50/møtt **31**

BAprogrammet: tilbud 90/møtt **58**

MAprogrammet: tilbud 37/møtt **17**

2010

Årsstudiet: tilbud 35/møtt **23**

BAprogrammet: tilbud 90/møtt **59**

MAprogrammet: tilbud 26/møtt **16**

Eksamensresultater

Våren 2010

GLOB101: antall kand. 10, møtt 1, bestått 1. Stp: 10

SANT100: antall kand. 2, møtt 2, bestått 2. STP 20

SANT102: antall kand. 117, møtt 90, bestått 90. Stp: 1350. Snitt: C

SANT103: antall kand. 101, møtt 84, bestått 76. Stp: 1140. Snitt: C

SANT113: antall kand. 5, møtt 4, bestått 3. Stp: 15.

SANT114: antall kand 6, møtt 1, bestått 0. Stp: 0

SANT117: antall kand 6, møtt 3, bestått 2. Stp: 10

SANT118: antall kand. 7, møtt 3, bestått 3. Stp: 15

SANT137: antall kand. 3, møtt 2, bestått 2. Stp: 20

SANT 205: antall kand. 4, møtt 3, bestått 3. Stp: 30

SANT 206: antall kand. 15, møtt 14, bestått 12. Stp: 120
SANT 220: antall kand. 134, møtt 113, bestått 108. Stp. 1080. Snitt: C.
SANT260: antall kand. 34, møtt 31, bestått 31, Stp: 465. Snitt: B.
SANT280: antall kand. 28, møtt 23, bestått 21. Stp: 105. Snitt: B.
SANT320: antall kand. 18, møtt 15, bestått 15. Stp: 450. (Bestått/ikke bestått)
SANT 350: antall kand. 10, møtt 8, bestått 8. Stp: 480. Snitt B.

Denne tabellen viser flere ting – og jeg velger å peke på følgende forhold: At regionalkursene har lav deltagelse og produserer få studiepoeng. At – i tillegg til de to store innføringskursene (102 og 103) er kurs rettet mot utviklingsproblematikk populært (220). Det synes videre å være en stigning i karakterer fra lavere til høyere nivå kurs – og bacheloroppgaven synes å være stedet der det skjer en modning/et læringshopp.

Sammenlignet med MPhil programmet er sluttkarakterresultatene på MAavhandlingen de samme (B snitt) og her produseres det 480 mot 270 stp. Det er i alt 336 kandidater på instituttet, av disse møtte 273 til eksamen, og 262 besto eksamen. Eksamener fra SANT101 til 206 er også konteeksamner.

Høsten 2010

GLOB101: antall kand. 105, møtt 74, bestått 73. Stp. 730. Snitt: C
SANT100: antall kand. 74, møtt 55, bestått 50. Stp. 550. Snitt:C.
SANT103: antall kand. 9, møtt 6, bestått 5. Stp. 75. (Konte)
SANT104: antall kand. 113, møtt 81, bestått 79. Stp: 1185. Snitt: C.
SANT105: antall kand. 90, møtt 55, bestått 53. Stp: 795. Snitt: B.
SANT220: antall kand. 4, møtt 4, bestått 4. Stp: 40. (Konte)
SANT260: antall kand. 17, møtt 13, bestått 13. Stp: 195. Snitt:B.
SANT280-1: antall kand. 29, møtt 21, bestått 20. Stp. 100. Snitt C.
SANT301: antall kand.16, møtt 14, bestått 14. Stp.280. Snitt B.
SANT302: antall kand. 16, møtt 14, bestått 14. Stp. 140. (bestått/ikke bestått)
SANT304: antall kand. 21, møtt 20, bestått 20. Stp. 300. Snitt: B.
SANT307: antall kand. 21, møtt 19, bestått 19. Stp. 285. Snitt: B.
SANT320: antall kand. 6, møtt 6, bestått 6. Stp.180. (bestått/ikke bestått)
SANT350: antall kand. 4, møtt 4, bestått 4. Stp. 240 Snitt: ikke bekreftet.
(SANT 355: antall kand. 1, møtt 1, bestått 1. Stp. 30. Snitt: ikke bekreftet.)

I den grad det er mulig å lese en tendens ut av et semesters resultater er det naturlig også her å peke på en stigende resultattendens – noe som tyder på en positiv læringskurve gjennom studiet.

Programmene; noen momenter

Bachelor

For en gjennomgang av programmet som helhet se forrige rapport.

Studentene som begynte høsten 09 var de første som gjør erfaringer med den nye BA gradssammensetningen, og jeg vil her peke spesielt på forhold som har meldt seg i forbindelse med denne oppstarten.

Momenter knyttet til nye kurs:

SANT 102: her rapporteres det (fra både undervisningsansvarlig og fra undervisningsassistentene) at – til tross for praktiske problemer med å få anskaffet pensum i tide – pensumet fungerer godt. Dette er viktig å merke seg, da pensumet er teoretisk krevende. Å begynne med slektskapsteori så vidt tidlig i løpet er krevende, men synes å fungere godt. Det virker i denne sammenheng å være av stor betydning at foreleser trekker linjer. Det pekes på manglende faghistoriekunnskaper som en utfordring. Begrepet 'kjernepensum' synes å lede studentene til å tro at dette er den delen av pensum som må leses (at det er tilstrekkelig), og det foreslås å ta bort denne betegnelsen på hjemmesidene. Det pekes også på et behov for å revidere deler av pensum. Det bemerkes også at studentenes ulike bakgrunn gjør seminarundervisningen spesielt viktig men også utfordrende når det gjelder formidling av faghistorie og metode.

SANT103: Dette emnet beskrives som utfordrende fordi det overskrider etablerte inndelinger i faget. Det rapporteres ikke her om problemer i forhold til skillet mellom fast og variabelt pensum. Kurset har en monografi som lett kan knyttes sammen med andre deler av pensum, men ingen lærebok – ute at dette oppleves som en stor mangel. Kurset er lagt opp til at flere forelesere deltar, og hvis ansvarlig for rekken ikke har anledning til å delta på disse (eller skaffe informasjon om forelesningene på annen måte) vil det bli vanskelig å få frem sammenhengene for studentene. Det synes å være potensial for å knytte an til andre kurs (SANT105 og 102), og det understrekes

at fortolkende antropologi og problematikk knyttet til språk bør styrkes, også i kurs SANT 104. Tegnteori generelt bør styrkes. Obligatoriske oppgaver synes å fungere godt. Undervisningsassistentene ønsker seg noe mer veiledning i de store linjene i faget før kursstart.

SANT105: har som det eneste emne innført hjemmeeksamen, som et resultat av studentønsker formidlet gjennom fagutvalget. Sett i sammenheng med kommentarer til bacheloroppgaven (se under) der det etterlyses skrivetrening tidligere i studieløpet er denne innføringen av hjemmeeksamen et viktig redskap i så måte, og erfaringer med denne eksamensformen vil bli fulgt nøye i kommende rapport.

SANT260: emnet er innholdsmessig tilsvarende det tidligere SANT250, men emnet er utvidet fra 10 til 15 stp. og det er innført obligatorisk fremmøte på alle forelesninger og seminarer. Det pekes på at pensumboken *Tekstens Autoritet* (Brodersen et. al 2007) er nyttig for å lære generelt om akademiske tekster og om hvordan bygge opp en argumentasjonsstruktur. Det understrekes derfor at det er et behov for litteratur som omhandler antropologiske tekster mer spesifikt. Det virker som om studentene, etter en kort periode hvor det er skummelt å måtte velge selv, er godt rustet til å finne et passende tema for oppgaven, Det legges stor vekt på å underbygge et argument (ikke “syensing”) og å utvikle en egen stemme. En måte å gjøre dette på er den “klassiske”, hvor et argument bygges opp gjennom komparasjon av to eller flere etnografiske eksempler i forhold til en problemstilling, Det oppfordres også til andre tilnærminger, for eksempel reanalyse av monografier, faghistoriske drøftninger og teoriorienterte problemstillinger. Det anvendes midtveisevalueringer ved dette kurset, og enkelte av studentene ga uttrykk for at det fikk en form av hard kritikk som gjorde det skremmende å holde presentasjoner. På oppfordring fra fagutvalget ble så foreleser bedt om å ta rollen som ordstyrer og dette synes å ha fungert tilfredsstillende. Dette kurset er foreløpig det eneste som har muntlig eksamen, og det nevnes at det er noe uklarhet blant studentene hva denne formen faktisk innebærer. Det pekes videre på store administrative utfordringer ved gjennomføringen av denne eksamenen, og det understrekes at dette juridisk sett er problematisk (for detaljer se emneansvarligs rapport). I hovedsak synes emnet å fungere meget bra, og det er en tydelig nivåheving som skjer blant deltagerne på kurset og som også kan knyttes til det obligatoriske fremmøtet. Det foreslås at det innføres mer skrivetrening tidligere i løpet, og det antydes at dette vil kunne gjøre det mulig å redusere antall seminartimer på SANT260 på sikt.

Master

For en gjennomgang av programmet som helhet, se forrige års rapport.

Opptaksgrunnlaget på Master er nå fra (midt på) C (mot D i enkelte tidligere perioder). Det arbeides aktivt for å fange opp studenter (fra bacheloropp-gaven) som skal videre på master. Faglærer prøver å koble til veiledere. Det annonseres klart på instituttets hjemmesider at studenter kan inngå i allerede etablerte forskningsgrupper/forskningsprosjekter med sine masterarbeider. Dette økte fokus på å integrere masterstudenter i forskningsmiljøer er meget positivt og bidrar til å motvirke fagets tradisjon for ensomme og krevende feltprosjekter som i noen grad må kunne sies å bevirke at studieprogresjonen svekkes unødige. Videre er det lagt stor vekt på at studentene skal få tilstrekkelig skrivetrening og opplæring i prosjektutvikling og prosjektplanlegging gjennom studieløpet. Generelt er det likevel lav gjennomføringsprosent på normert tid. (5 semestre beskrives som vanlig.) Det er viktig å styrke tilbudet til veiledning, spesielt etter at hoveddelen av datainnsamling er fullført. Det gjelder spesielt noen utfordringer knyttet til deltagende observasjon som metode. Det er et stort forbedringspotensial når det gjelder bevisstgjøring av veien fra opplevelse og egne erfaringer til data, analyse og tekstproduksjon. Det pekes også på at veileders håndtering av innlevering av feltrapport er viktig (det er viktig at det gjennomføres og at krav til en slik rapport understrekes).

Resultatene fra faggruppen som arbeidet med emnene 301 og 302 (antropologisk forskningsmetode og teoriutvikling, og individuell prosjektutvikling) har jeg ikke mottatt, og vil bli inkludert i neste rapport.

Det nevnes at det er et behov for å arbeide med at bytte av veileder kan skje enkelt, i samråd med leder av undervisningsutvalget. Det er nå vedtatt i undervisningsutvalget (23.6 2010) at veileder ikke skal delta i den endelige karakterfastsettelsen, hverken på MA eller MPhil programmene.

Basert på erfaringer som sensor ved avsluttende mastereksamen vil jeg si at fagmiljøet ved instituttet produserer meget dyktige kandidater, både i forhold til etnografisk basert forskning og i forhold til teoribygging ut fra egen grunnforskning. Det er nærliggende å anta at dette i noen grad skyldes den sterke integreringen av studenter i forskningsmiljøer, men det er også klart at enkelte studenter også kan finne

et stimulerende fagmiljø gjennom å kun å delta på undervisningen og instituttseminarene.

PhD

Forutsigbarhet i løpet etterlyses. I et fireårs løp er det inkludert 25% pliktarbeid. Det kan synes som om det lett kan bli en modell som ser slik ut: 1 år forberedelse til feltarbeid, 1 år feltarbeid, 1 år plikt, ett år skriving. Satt opp på denne måten blir det åpenbart for liten tid til skrivefasen. Tiltak som gjør at folk kommer seg ut raskere, evt. utfører pliktarbeidet i begynnelsen av løpet, slik av man får to år hvor skriving er en hovedaktivitet bør være målet. Det nevnes at typen arbeid som inngår i pliktarbeidet bør tilrettelegges slik at det i størst mulig grad er relevant for kandidatens eget forskningsarbeid. Det er også verd å vurdere om modellen fra SANT260 med midtveisevaluering kan utvikles med tanke på å støtte skriveprosessen også på PhD. Kurset Nyere Antropologisk Teori (som arrangeres i samarbeid med UiO) vurderes som å fungere meget bra. Skrive og metodeundervisningen kan utvikles mer – særlig med tanke på hvordan metodologi (kunnskap om ulike metodiske tilnærminger og analytiske redskaper) kan anvendes i den enkeltes spesifikke forskningsprosjekt.

Doktorstudiet er i unødig stor grad et ensomt løp, og selv om hvert enkelt prosjekt er unikt er det betydelig gevinst å hente på aktiv deltagelse i teoretiske diskusjoner med tanke på å styrke evnen til å utvikle nye perspektiver basert på den etnografiske grunnforskningen som den enkelte utfører. Dette vil videre kunne bidra til at den enkelte føler seg mer delaktig i instituttets forskningsaktivitet, og det er klart at doktorstipendiatene representerer en betydelig ressurs når det gjelder å følge med i forskningsfronten. Det er viktig at instituttets fast ansatte faglige stab tar dette inn over seg og spesielt (også som veiledere) deltar aktivt i diskusjoner av doktorprosjekter og teoriske diskusjoner generelt (for eksempel på instituttseminarene). Det er også mye å vinne på å legge til rette for at kandidatene publiserer underveis i studieløpet, og her kan skriveseminarene og diskusjonsseminarene være viktige bidrag til å oppøve et godt grep om ulike presentasjonsformer og presisjonsnivå.

Til slutt: instituttet har lagt stor innsats i arbeid med sosiale tiltak som kan bidra til å øke kullfølelsen på BA. Det er sannsynligvis behov for andre typer tiltak på høyere nivåer, da mer rettet mot å integrere studentene i instituttets faglige aktiviteter. Det vil også være interessant for senere rapporter å følge forholdet mellom fagets egen metodeundervisning og de innføringer i generelle samfunnsvitenskaplige tilnærminger på alle nivåer.

Programsensor, professor Ingjerd
Hoëm, Sosialantropologisk
Institutt, Universitetet i Oslo.